

Emne 3: Arbejderklassen og socialismen i Danmark

Opgaveformulering:

- Med udgangspunkt i oplysninger fra mindst to fremstillinger skal du gøre rede for optakten til og forløbet under Slaget på Fælleden i 1872.
- Foretag herefter en analyse af Det Socialdemokratiske Arbejderpartis 1888-program med fokus på de politiske målsætninger for arbejderklassen.
- Foretag videre en retorisk analyse af Pernille Skippers 1. maj-tale i 2017, hvori du bl.a. fokuserer på fremstillingen af arbejdere, arbejdsforhold og ulighed i Danmark.
- Diskuter og vurder afslutningsvist socialismens betydning for arbejderens vilkår i Danmark. Inddrag såvel Pernille Skippers tale som artiklen "Maalet er fuldt!" af Louis Pio i denne del af opgaven.

Bilag:

- Det Socialdemokratiske Arbejderpartis 1888-program
- Pernille Skippers 1. maj-tale i 2017

Det Socialdemokratiske Arbejderpartis 1888-program

Fra: <http://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/det-socialdemokratiske-arbejderpartis-1888-program/>

Kildeintroduktion:

På Gimlekongressen i 1876 blev det første partiprogram for Det Socialdemokratiske Arbejderparti vedtaget. Programmet forblev partiets grundlæggende principprogram frem til 1913, men det blev dog løbende underkastet ændringer, som det bl.a. var tilfældet i programmet her fra 1888. Som følge af de første ledere Louis Pios og Paul Geleffs flugt til Amerika i 1877 og den økonomiske krise, der prægede det meste af Europa, stod Det socialdemokratiske Arbejderparti dog allerede i 1878 i en større politisk krise, der medførte en omorganisering af partiet. Der skete således en formel adskillelse af parti og fagbevægelse, men under tæt samarbejde omkring partiet, der tog navn til Socialdemokratisk Forbund.

Der blev i den forbindelse ikke ændret i selve partiprogrammet fra 1876, men det lykkedes så småt at få vendt krisen, og i 1884 lykkedes det at få to socialdemokrater valgt ind i Folketinget. I slutningen af 1880'erne begyndte der internt i partiet en diskussion om partiets fremtidige politiske kurs. Dette medførte, at der den 12.-14. juli 1888 blev afholdt den første rent politiske partikongres i Socialdemokratisk Forbund. De nye tider såvel politisk som organisatorisk nødvendiggjorde en revision af programmet fra 1876.

Arbejdet er Kilden til al Samfunds-Rigdom og Kultur, og hele Udbyttet bør tilfalde dem, som arbejder.

I det nuværende Samfund er Arbejdsmidlerne (Grund, Jord, Fabriker, Maskiner, Samfærdselsmidler osv.) tagne i Besiddelse af Kapitalisterne, som saaledes har tilvendt sig Udbyttet af Aartusinders Arbejde. Kapitalisternes Herredømme over Arbejdsmidlerne er Aarsag til politisk Ufrihed, social Ulighed samt Splid mellem Nationerne, hvilket skaber Elendighed for Samfundets produktive Medlemmer og forøger Proletariatets Rækker. Kapitalherredømmet hindrer en paa Retfærdighed grundet Samfundsordning og fremmer planløs Produktion, hvorved uhyre Værdier gaar til Grunde.

Det er Socialdemokratiets Opgave at befri Arbejdet fra den udbytende Kapitalisme. Alle Partier, som ikke anerkender denne Opgave for at være Statens Øjemed, er lige overfor Socialdemokratiet en reaktionær Masse.

Socialdemokratiets Hovedformaal

Gaaende ud fra forannævnte Grundsætninger tilstræber det danske Socialdemokrati at opnaa den offentlige Magt i Samfundet for ved Hjælp af dette lovlige Vaaben at gøre alle Arbejdsmidler til Folkets fælles Ejendom. Kun ved at lægge den nuværende af Privatkapitalister, Aktieselskaber, Staten og Kommunen ledede Produktion ind under Folkets umiddelbare Ledelse og Kontrol, ved altsaa at ophæve det bestaaende Lønarbejde, vil Produktionens Udbytte kunne fordeles efter en retfærdig Maalestok. Den folkelige Lovgivnings Middel til at gennemføre Samfundsproduktionens store Værk er Ekspropriation (Tvangsafstaaelse mod Erstatning) af Arbejdsmidlerne.

Det danske Socialdemokrati virker nærmest i national Ramme. Det anerkender dog i fuldeste Maal, at Socialismen ikke blot er et nationalt eller lokalt Spørgsmaal, men kræver teoretisk og praktisk Støtte af alle Landes Arbejdere. Socialdemokratiets Opgave i alle Lande maa være alle Menneskers fuldkomne Frigørelse uden Hensyn til Køn, Race eller Nationalitet.

Det danske Socialdemokrati fordrer som Statens Grundlag og som Overgang til det socialistiske Fællesarbejde i Agerbrug, Industri og Samfærdsel, samt til Beskyttelse for det arbejdende Folk og til Fremhjælpning af dets Økonomiske Vel:

1. Almindelig, lige og direkte Valgret med hemmelig Afstemning til alle Stats- og Kommuneinstitutioner for Mænd og Kvinder fra 22 Aars Alderen. Valgdagen skal være en almindelig Fridag.
2. Indførelse af Etkammerssystemet.
3. Al udøvende og al lovgivende Myndighed i Statens Anliggender er hos Folket gennem den af dette valgte Repræsentation. Vigtigere Love sættes under almindelig Folkeafstemning. Statens Administration staar direkte under Folkerepræsentationen.
4. Fuldstændig Presse-, Forenings- og Forsamlingsfrihed, hvorved Folket kan tilkendegive sine Tanker i Ord og Skrift.
5. Folkeopdragelsesinstitutioner, organiserede af Staten. Fælles, gratis og forpligtende Skoleundervisning i konfessionsløse Statsskoler. Oprettelse af Børneopdragelsesanstalter ved Staten.
6. Religionen erklæres for en Privatsag.
7. Afskaffelse af den staaende Hær. Indførelse af almindeligt Folkeværn.
8. Staten overtager alle Samfærdselsmidler samt de Industriarter, der frembringer Folkets Livsfornødenheder.
9. Licitationssystemet ved alt offentligt Arbejde bortfalder. Arbejdets Udførelse overlades til Arbejdernes Organisationer og ledes af dertil af Staten eller Kommunen beskikkede Mænd.
10. Fideikommisser^[1] og Præstegaardsjorder inddrages, og anden til Salg værende Landejendom købes af Staten. Ved de Staten tilhørende Landejendomme tilstræbes Fællesdrift under Statens Tilsyn.
11. Staten organiserer billig Adgang for jordbesiddende Landarbejdere til at erholde fornøden Driftskapital.
12. Staten fører Tilsyn med private Fæste-, Leje- og Tyendehuses Opførelse, Indretning og Benyttelse.
13. Offentlig Statistik angaaende Arbejderforholdene.
14. Alt Arbejde af Børn under 14 Aar forbydes i Fabriker og Værksteder.
15. Indførelse af direkte Skat med stigende Skala. Arverettens gradvise Afskaffelse.

16. Afskaffelse af Skatter og Love, som skaber en uretfærdig Varefordyrelse for Befolkningen.
17. Indførelse af en Maksimalarbejdsdag. Mænds og Kvinders Arbejde i de forskellige Industrigræne betales efter samme Tarif.
18. Kontrol med Arbejds- og Lønforhold ved Oprettelse af Voldgiftsretter og Domstole (Arbejderkamre) til at dømme i Stridigheder mellem Kapital og Arbejde.
19. Tjenestefolks Ligestillelse med andre Arbejdere i politisk og retslig Henseende.
20. Forbud mod Søndags-, Helligdags- og Natarbejde, som ikke er samfundsnødvendigt.
21. Sundhedskontrol med Arbejderboliger og de Tjenestefolk anviste Opholdssteder. Kontrol med Arbejdspladser, Fabriker og Værksteder ved Mænd valgt af Arbejderne.
22. Retslig Bistand i hver Henseende. Offentlig og mundtlig Retspleje. Nævningedomstoles indførelse.
23. Afskaffelse af Cellesystemet samt Adskillelse af Fængslede i to Grupper: a) de, hvis Lovovertrædelser berøver borgerlige Rettigheder; b) de, hvis Handlinger ikke faar denne Virkning.
24. Kontrol med Fængselsarbejdet paa en saadan Maade, at de frie Arbejdere ikke lider under Konkurrencen. Forbud mod Overdragelsen af Straffefangers Arbejdskraft til private Kapitalister.
25. Indførelse af Heldagsskoler. Staten drager Omsorg for, at der ydes hvert Barn i Kommuneskolerne gratis og fuld Kost. Skolemateriellet leveres gratis.
26. Staten bør drage human Omsorg for Syge, Gamle og Arbejdsinvalidere.

Ordforklaringer m.m.

[1] Fideikommissar: Formuer, som gods eller kapital, der er båndlagte til bestemte formål.

Talen blev bl.a. afholdt i Fælledparken i København.

Talen er hentet d. 26.4 2018 fra <https://enhedslisten.dk/2017/05/01/pernille-skipppers-1-maj-tale-2017>

Pernille Skippers 1. maj-tale 2017

Ønsker vi et samfund, hvor man er sin egen lykkes smed, hvor alle står alene, og vi hver især er nemme at blæse omkuld?

Eller ønsker vi et samfund, hvor ingen er overladt til sig selv, hvor vi hjælper hinanden, og hvor vi står tæt sammen, så vi har noget at stå imod med?

Lige nu har vi en regering, der trækker i den ene retning. Jeg behøver nok ikke at fortælle jer hvilken.

Men heldigvis er vi mange, der trækker i den stik modsatte retning. I retning af mere fællesskab.

Og ved I hvad? Det nytter at stå sammen.

Første maj sidste år talte vi meget om et firma ved navn Uber. De var godt i gang med at undergrave taxachaufførenes arbejdsforhold. Nu er de godt i gang med at pakke deres kontorer ned. Uber har givet op.

Det er resultatet af et fælles pres fra alle, der kæmper for ordentlige arbejdsvilkår.

Joachim B. Olsen er selvfølgelig trist over, at Uber lukker. For han synes, det er så nyt og spændende.

Herre Gud, jeg kan godt se, at de har lavet en app. Men deres forretning bygger på løntrykkeri, løsarbejde og nul social sikkerhed. Det er ikke nyt og spændende, det er gammeldags.

Kære venner, det er derfor vi skal kæmpe sammen. For sammen kan vi sørge for, at den slags arbejdsforhold aldrig bliver moderne igen.

***

Det er nødvendigt. For vi ser gamle tiders forhold snige sig tilbage på mange områder. 16 gartneriansatte på Fyn bliver fyret efter flere år i firmaet. Og få dage efter går et vikarbureau i gang med udenlandske ansatte til 45 kr. i timen. Firmaer, der bygger metro i København for danske skatte kroner, får deres medarbejdere til at arbejde 55 timer om ugen, men betaler

dem kun for 37. Og et ud af tre udenlandske firmaer har så dårligt arbejdsmiljø, at arbejdstilsynet lukker dem ned.

Men når mennesker arbejder i Danmark, mens de får løn og betaler skat som i et østeuropæisk land, så er der nogen, der scorer kassen. Og tro mig. Det er ikke den lettiske lastbilchauffør. Det er ikke den polske tømrer. Bag enhver østarbejder står en arbejdsgiver.

Det er over for de arbejdsgivere, vi i fællesskab skal sætte en grænse. Arbejdsgivere, der ikke kan finde ud af det med fair og lige forhold, må gerne finde sig et andet sted at drive virksomhed. For om du kommer fra Polen eller Vejle, i Danmark kæmper vi for, at alle arbejder på samme vilkår. Ordentlige vilkår.

***

Men EU står i vejen for de lige vilkår. Det, EU kalder frihed og fri bevægelighed, er i virkeligheden frihed for arbejdsgivere og en spændetrøje for lønmodtagerne. Arbejdsgivere får frihed til at sige nej til overenskomster og shoppe hele Europa tyndt efter den billigste arbejdskraft. Lønmodtagerne på den anden side bliver stoppet af EU's regler, når de vil kræve ansættelseskontrakter og gå i konflikt med de arbejdsgivere, der udnytter mennesker.

Min og Enhedslistens holdning klar. I Danmark skal vi gå hele vejen for at beskytte vores arbejdsmarked mod social dumping. Også selv om det betyder et slagsmål med EU. Det tager vi gerne.

***

Den regering, vi har i Danmark lige nu, Løkke, Pape og Samuelsen, de står bestemt ikke op hver morgen og tænker: Hvad kan vi mon gøre i dag for at styrke fællesskabet?

Bare som et eksempel: I starten af året spurgte jeg Lars Løkke til den stigende ulighed. Han fik han sådan et lidt fjernt blik i øjnene, mens han trak på skuldrene og sagde: "Danmark har ikke et ulighedsproblem".

Men kære hr. statsminister. Det har vi. Uligheden dækker nemlig ikke bare over, at nogen har fået mere, men også at rigtig mange har fået mindre.

Og for et par uger siden kunne vi læse, at antallet af fattige i Danmark er fordoblet siden 2002.

Til det sagde et af Venstres folketingsmedlemmer, at forklaringen kunne være, at der måske bare var blevet flere selvstændige, som ikke tjente så meget endnu.

Så det, de siger, er, at selv om skiftende regeringer i flere årtier har forringet dagpengesystemet og indført fattigdomsydelser, når regeringens egne tal viser, at flere børn skal vokse op som fattige, og rekordmange søger julehjælp hvert år, så skyldes det hele nok bare, at tusindvis af mennesker er i gang med at udleve deres iværksætterdrøm.

Det er ikke bare for dumt. Det er også ekstremt virkelighedsfjernt.

Den stigende ulighed er ved at skabe et mere utrygt samfund for os alle sammen. Det ved alle, der har prøvet at få en fyreseddel, alle, der har venner og familiemedlemmer, som er blevet ramt af sygdom. I ved, at vi alle sammen kan få brug for fællesskabet.

Og vi skal ikke give dem lov til at lade, som om uligheden ikke er et problem. Vi skal rykke tættere sammen, så vi kan råbe endnu højere. I et rigt land som Danmark, der skal børn ikke vokse op i fattigdom. I et rigt land som Danmark, der skal fattigdom være fortid. I et rigt land som Danmark, der skal tryghed være for alle.

***

Desværre er det ikke kun højrefløjens politik, der har skabt fattigdom og mere utryghed for almindelige mennesker. Det gjorde Socialdemokraterne, SF og De Radikale også, da de havde regeringsmagten. De satte kontanthjælpen ned for de unge. De lavede en reform af førtidspensionen, der har efterladt mange i en desperat situation. De lavede en skattereform, der tog fra pensionister, syge og arbejdsløse for at dele ud til dem, der i forvejen har mest.

Misforstå mig ikke. Jeg er også glad for det gode, vi gjorde sammen, og at vi nu kan samles om at kritisere højrefløjens asociale politik. Det er så vigtigt for så mange.

Men kære venner i de tre partier: Vi burde også kunne samles om at rydde op efter de af jeres egne reformer, der har bidraget til fattigdom, ulighed og utryghed. I må sige klart, at de reformer skal samme vej som den nuværende regerings kontanthjælpsloft: I skraldespanden.

***

Men vi skal mere end det. Vi skal også bringe trygheden tilbage i vores vuggestuer og børnehaver, på vores plejehjem og sygehuse.

Jeg talte for nylig med en gammel veninde, en nybagt mor. Hun skulle til at aflevere sin lille datter i institution for første gang, men hun var ikke spændt og glædede sig til at komme på arbejde igen. Nej, hun var bekymret, havde faktisk ondt i maven, for hun var bange for, at der ikke var pædagoger nok i den nye vuggestue.

Men forældre skal ikke have ondt i maven, når de sætter ungerne af i institutionen. Ingen skal gå fra et besøg hos bedsteforældrene med en klump i halsen, fordi man ikke er sikker på, om der er hjælp nok. Og hverken SOSU'er, jordemødre, læger eller sygeplejersker skal have det skidt, når de afslutter en vagt.

Vores velfærd skal give os tryghed, ikke dårlig samvittighed. Nej, faktisk er de eneste, der burde have dårlig samvittighed, de politikere, der er år efter år suger milliarder ud af vores velfærd.

Den gode nyhed er, at der er valg til byråd og regioner i hele landet til efteråret. Og her kan vi ændre retning ved at gå ned og stemme. Vi skal sende en klar besked til alle lokale politikere i det her land: Når regeringen banker på jeres dør med deres katalog over flere meningsløse nedskæringer, så gør, som man gør med en irriterende dørsælger: Sig tydeligt nej, sig pænt farvel og smæk døren i.

***

Det er i virkeligheden budskabet til os alle sammen her første maj.

Vi skal ikke hoppe på platte sælgertricks. Vi skal ikke tro på regeringen og dens venner, når de siger, at der ikke er råd til velfærd, råd til at give en anstændig hverdag til mennesker ramt af sygdom eller arbejdsløshed, råd til rimelige vilkår på arbejdspladserne.

Vi skal huske, at det er et valg. Om pengene i fælleskassen skal klattes væk på skatterabatter til de få i toppen. Eller om vi hellere vil investere i tryghed og muligheder for alle os andre. I en stærk fælles velfærd. I grøn omstilling, så kloden også kan være et godt hjem for vores børn og børnebørn.

Og så må vi aldrig nogensinde glemme vores fælles styrke. Vi må aldrig glemme, at vi kan stå fast, når vi står sammen.

Rigtig god første maj.